

Sfânta Chinotită a Sfântului Munte Athos
Kareia, 12/25 mai 2016

Întru-tot-sfinției Sale
Întru-tot-cinstitului nostru Părinte și Stăpîn
Kyr, Kyr Vartolomeu
În Fanar

Întru-tot-sfințite Părinte și Stăpîn

Fiește și cu adîncă cinstire întru Hristos cel înviat adresăm cu bucurie Întru-tot-sfinției Voastre salutul spre care lumea atîta tînjește «Hristos a înviat!».

Potrivit rînduielilor Ținutului nostru cel sfînt, ne-am întrunit în Sfîntă Sinaxă Dublă și am luat cu cuvenita cinste în discuție:

a. Cinstita Voastră scrisoare patriarhală din 11 martie 2016 prin care Sfînta noastră Chinotită a fost informată despre Sfîntul și Marele Sinod ce va fi convocat și prin care ni s-a adus la cunoștință spre informare cele șase texte presinodale ce vor fi puse înaintea Sfîntului și Marelui Sinod spre aprobare.

b. Enciclica Voastră patriarhală și sinodală din 20 martie a.c., în care se spune că scopul principal și însemnătatea Sinodului Panortodox este acela «de a face vădit că Biserica Ortodoxă este Biserica cea Una, Sfîntă, Sobornicească și Apostolească unită în Taine, și îndeosebi în Dumnezeiasca Euharistie și în Credința Ortodoxă, dar și în sinodicitate», și se face cunoscut că «textele supuse Sfîntului și Marelui Sinod, asupra cărora s-a căzut la înțelegere la nivel panortodox, se fac publice și se pun la dispoziția oricărui credincios binevoitor spre încunoștințare și informare, dar și pentru a-și spune părerea și ce așteaptă el de la Sfîntul și Marele Sinod».

Răspunzînd îndemnului părintesc al Întru-tot-sfinției Voastre, împreună cu toți părinții ce cu dumnezeiască dragoste se nevoiesc în Sfîntul Munte, ne rugăm stăruitor către singurul și adevăratul nostru Dumnezeu, Domnul Iisus Hristos cel înviat, ca să binecuvinteze și să ducă la izbîndă înalta lucrare a Sfîntului și Marelui Sinod spre binele Bisericii Lui, și să arate într-adevăr unitatea Sfintei noastre Biserici Ortodoxe, a celei ce este însăși Biserica cea Una, Sfîntă, Sobornicească și Apostolească.

Avînd în vedere acestea și cercetînd cu cuvenita luare aminte și cu deosebită grijă textele presinodale sîntem datori să Vă punem în vedere cu evlavie cele de mai jos:

Cinstim și prețuim după vrednicie Biserica mamă cea mare a lui Hristos și pe Voi, Patriarhul Ecumenic și părintele nostru. Neîncetat ne rugăm pentru mucenicescul Tron dintîi al Bisericii și sprijinim Patriarhia Ecumenică să-și poarte greaua Cruce pe care de ani îndelungați o duce pe umeri. Oridecîteori de ivesc chestiuni care neliniștesc conștiința sfintei Biserici Ortodoxe dăm glas cu cucernicie, cu plecăciune și dragoste fiască, precum făceau și părinții dinainte de noi, părerii și propunerilor noastre.

Constatăm strădania cea într-un glas și plină de rîvnă a Delegațiilor preasfintelor Biserici Ortodoxe de la Consfăturile Panortodoxe Presinodale de a alcătui proiectele textelor presinodale care au fost făcute publice în urma hotărîrii Sinaxei cinstiților Întîistătători (21-28 ianuarie 2016).

Socotim că anumite puncte din aceste texte presinodale trebuie limpezite astfel încât să formuleze mai vădit tradiția de veacuri a Sfinților Părinți și moștenirea sinodală a Bisericii. Privitor la aceste puncte supunem cu smerenie părerea și propunerile noastre spre a fi evaluate și puse în valoare de Biserică.

Cel dintîi punct privește eclesiologia. Formularea «Biserica Ortodoxă, fiind Biserica cea Una, Sfântă, Sobornicească și Apostolească», a fost așezată pe drept ca un fronton la începutul textului «Relațiile Bisericii Ortodoxe cu restul lumii creștine», în sensul și cu înțelesul că dă glas unicității acesteia. Pe această temelie Sfântul și Marele Sinod, ca organ sinodal superior Conferințelor presinodale, va trebui să completeze formularea din acest text și să evite folosirea termenului de «Biserică» pentru eterodocși, folosind în locul lui termenii de «credițe creștine și confesiuni». În felul acesta eterodocșii vor cunoaște cu totul limpede ce gîndim sincer despre ei noi, ortodocșii, cînd dialogăm cu ei. Urmînd această direcție, la punctul 2 al paragrafului 5 al acestui text, ar fi mai corectă formularea: «Biserica Ortodoxă **cunoaște** (în loc de **recunoaște**) existența istorică a altor confesiuni creștine...».

În continuare, noțiunea de unitate a Bisericii are nevoie, de asemenea, de limpezire. Noi credem că în unitatea Acesteia se află doar mădularele Bisericii Ortodoxe, ca Trup al lui Hristos, care sînt părtașe «slavei» (harului îndumnezeitor al Sfîntului Duh) pentru care s-a rugat Marele Arhiepiscop, Domnul nostru Iisus Hristos. Doar pentru aceste mădulare se spune «ca toți să fie una, precum Noi una sîntem», potrivit tălmăcirii de-Dumnezeu-purtătorilor Părinți (Sf. Atanasie cel Mare, Sf. Ioan Gură-de-Aur, Sf. Chiril al Alexandriei). Este în folosul tuturor, al conștiinței de sine a turmei ortodoxe, dar și al eterodocșilor, să vorbim despre întoarcerea celor despărțiți la Biserica Una, Sfântă, Sobornicească și Apostolească, adică la Biserica noastră Ortodoxă, care păstrează netulburată «legătura de nerupt care există între credința dreaptă și împărtășirea de Taine»¹ așa cum i-au dat glas sfintele Sinoade Ecumenice.

Înțelegînd unitatea cu acest sens, Biserica «a cultivat totdeauna dialogul cu cei despărțiți de ea, cu cei de aproape și cu cei de departe», și în acest cadru poate ea da glas firii ei apostolești «în noile condiții istorice»², cu scopul obiectiv de a netezi calea întoarcerii acestora la unitatea ei cea în Duhul Sfînt. Concret, propunem ca propoziția finală a articolului 5 – «a unității pierdute a creștinilor» – să fie formulată după cum urmează: «a revenirii întru Adevăr a creștinilor ce s-au îndepărtat de ea».

Al doilea punct la care textele presinodale vor trebui să sufere modificări astfel încât să redea conștiința de sine din toate vremurile a Bisericii îl reprezintă referirile la dialogurile intercreștine bilaterale și multilaterale. Felul în care se desfășoară și mersul dialogurilor teologice îi neliniștește pe mulți din turma credincioșilor Bisericii. De-a lungul vremii în felurite cazuri Sfînta noastră Chinotită s-a pronunțat prin texte oficiale împotriva acordurilor teologice cu eterodocșii și a protestat împotriva rugăciunilor comune și a altor acte de cult comune (îmbrățișări liturgice etc.), prin care se oferă imaginea unei false unități cu aceștia, așa cum se menționează în textul Sinaxei Duple Extraordinaire din 9/22 aprilie 1980. Concret, în articolul 18 al textului intitulat «Relațiile Bisericii Ortodoxe cu restul lumii creștine» trebuie să apară limpede faptul că Biserica Ortodoxă nu poate nicicum să accepte unitatea Bisericii ca **o ajustare interconfesională anume sau ca participare la rugăciuni comune și la alte acte de cult** care crează confuzie în conștiința turmei

¹ Textul al V-lea al Conferinței Panortodoxe Presinodale - «Relațiile Bisericii Ortodoxe cu restul lumii creștine» -, paragraful 3.

² Idem, paragraful 4.

credincioșilor ortodocși. De asemenea, nu putem să nu dăm glas neliniștii noastre apăsate și obiecțiilor noastre îndreptățite pentru participarea pe mai departe a ortodocșilor la «Consiliul Mondial al Bisericilor» (C.M.B.).

În al treilea rând, cu privire la «Regulamentul de organizare și funcționare a Sfântului și Marelui Sinod al Bisericii Ortodoxe», înțelegem dificultățile practice, fapt pentru care și lăsăm la o parte problematica generală privitoare la modul organizării și al participării egale a episcopilor. Totuși, în acest context, articolul 22 al textului «Relațiile Bisericii Ortodoxe cu restul lumii creștine», în care se menționează cine este «judecătorul suprem al chestiunilor de credință»³, poate fi alcătuit mai limpede prin lămurirea faptului că tradiția bisericească recunoaște ca judecător suprem al chestiunilor de credință **conștiința turmei credincioșilor Bisericii**, căreia îi dau glas când persoane singulare, sau sinoade ale ierarhilor, sau poporul credincios și care se adeverește prin hotărâri sinodale.

De asemenea, socotim că în hotărârile Sfântului și Marelui Sinod trebuie cuprinsă o mențiune la marile Sinoade ale Bisericii Ortodoxe de după Sinodul al VII-lea Ecumenic (cel din 879, de sub Sf. Fotie cel Mare și cele din 1341-1351, din vremea Sf. Grigorie Palama, și cele care au invalidat pseudo-sinoadele unioniste de la Lion și de la Ferrara-Florența), fiindcă prin menționarea acestor Sinoade diferențele dogmatice și eclesiologice ale eterodocșilor (Filioque, harul creat, primatul papal etc.) se lămuresc pe deplin.

Al patrulea punct, și ultimul care ne privește, are în vedere duhul textului «Misiunea Bisericii Ortodoxe în lumea contemporană». Textul se deosebește prin sensibilitate duhovnicească. Socotim, însă, ca părinți athoniți și moștenitori ai tradiției nevoinței isihaste, că el ar putea fi completat în chip mai potrivit (îndeosebi în paragraful VI - 13) cu o mențiune mai dezvoltată la antropologia și cosmologia ortodoxă corespunzătoare așa cum au fost ele formulate în principal de Sf. Grigorie Palama. Concret, se poate completa astfel:

«Dumnezeu se poate descoperi omului în părtășia nemijlocită cu el când acesta din urmă pune în lucrare nevoința cea după Hristos și Îl caută neconținut prin rugăciunea minții. Scopul acestei duhovnicii aspre și tainice este îndumnezeirea, adică trăirea personală de către cel ce se roagă a dumnezeieștii Lumini a Schimbării la Față. Condiția neapărată a celor de mai sus este aceea că împlinirea personală, părtășia cu Dumnezeu și descoperirea Lui se izbîndesc doar în câmpul Bisericii. Toată lupta nevoinței se lucrează doar cu Harul lui Dumnezeu, iar nu neatîrnat de el (adică prin aplicarea de diferite tehnici înfîlnite în felurite curente misticiste vechi și contemporane sau prin dezvoltarea autonomă a inteligenței și gnozei umane).

În acest cadru, locul central îl ocupă deosebirea dintre ființa și lucrările nezidite ale lui Dumnezeu. Dumnezeu nu îi rămîne omului de neajuns, ci vine în legătură nemijlocită și în părtășie personală cu el prin lucrările Lui nezidite. Astfel, omul participă la viața dumnezeiască și se face dumnezeu după har. Lucrarea lui Dumnezeu nu este o oarecare putere nedeslușită sau o supraputere, ci este Dumnezeul treimic viu și personal, Care se face ajuns și părtășibil omului, intră în istoria și în viața lui, pentru ca astfel „să se facă părtăș dumnezeieștii firi” purtînd „după chipul” și mergînd spre „după asemănare” prin nevoință, viață virtuoză și nepătîmire».

Prin calea îndumnezeitoare de mai sus vine în inima omului pacea cea după Hristos, «pacea de sus», pace care trebuie să înfrunte noțiunea de pace lumească pe care o urmăresc inițiativele și manifestările interreligioase.

---

³ Idem.

Întru-tot-sfinție Părinte și Stăpîn,

Prețuind deosebit de profund ostenele celor ce au trudit la Conferințele presinodale, putem spune, în concluzie, că textele presinodale au nevoie de unele îmbunătățiri, pentru ca ele să dea glas cugetării sobornicești a sfintei noastre Biserici Ortodoxe. Vă aducem fiasca rugămintei ca, între altele, să aveți în vedere propunerile noastre înfățișate aici după chibzuire, luare aminte și rugăciune, astfel încât Sfântul și Marele Sinod să «constituie expresia autentică a tradiției canonice și a practicii bisericesti de veacuri pentru funcționarea sistemului sinodal»⁴ al Bisericii. Atunci bucurie mare se va face în cer și pe pământ și vor fi evitate eventuale despărțiri și schisme, și toată turma credincioșilor Bisericii «cu o gură și cu o inimă» va slăvi pe Preasfântul Dumnezeu cel în Treime, nădejdea mîntuirii întregii lumi.

Acestea fiind spuse, ridicînd din toată inima calde rugăciuni către Domnul cel ce a înviat pentru Întru-tot-sfinția Voastră și pentru ducerea la bun sfîrșit a Sfîntului și Marelui Sinod ce s-a convocat, rămînem ai Voștri cu preadîncă cinstire și fiască dăruire

Toți reprezentanții și întîistătătorii celor 20 de Sfinte și cinstite Mînăstiri ale Sfîntului Munte Athos adunați în Sinaxă Dublă Extraordinară

(Tălmăcire din neogreacă îngrijită de părinții Schitului românesc Prodromu de la Sfîntul Munte Athos)

---

⁴ Scrisoarea Voastră Patriarhală din 11-3-2016.